

Nro. 20.

A' FELS. R. CSÁSZARNAK ES A. KIRALYNAK
KEGYELMES ENGEDELMÉBÖL.

BCU Cluj / Central University Library Cluj
Kelt Bdtben Pénteken Septembernek 5-ik napján,
1800-ik esztendőben.

Olosz Ország.

A' Nápoly országi eddig való Confitutzióban nevezetes változások estek nem régiben. Eddig Neapolis városának nemesei, és az országnak más tartományaiból való néhány Nagyok, valamely ugy nevezett *Piatzot*, fő *Classist*, ezek közzül is pedig ötön valamely *Municipalis Administratziót* formáltanak. Ezt a' fő *Classist* most el-törölvén a' Király, egy 9 tagokból álló *Senatust* állított-fel helyébe, a' kiket maga a' Király nevez-ki. Az ezen változásról szolló *Edictumban*, különösen ezek az el-töröltetett Rend beli nemések vádoltatnak, hogy a' magok áll-mésterkedéseik ál-

tal a' Frantziákat az országba tsalták, 's az ő ide való bé - rontásokat puhaságok által segítették.

Továbbá, ugyan 'ezek *Edictum*' ereje szerint egy Meg tartó Itélő Szék (*Conservations Tribunal*) is allhatott-fel Nápoly Országban, a' mely egy ugy neveztető Arany és egy Ezüst Könyvet fog képzíteni. Az Arany Könyvbe íródnak bé először mind azoknak a' feljebb említett fő Rendü régi nemeseinek neveik, a' kik ezen rangokat a' revoluzióba való avatkozás által telyességgel el nem vesztették; a' kik ő közöttök ezen könyvbe bé nem íródnak, meg-szüntek nemesek lenni — az Arany Könyvbe íródnak másodszor, mind azok, a' kik két száz ezstendős nemellegeket meg-bizonyíthatják — ebbe íródnak harmadszor azok a' jobbágyok a' kik magokat a' Királyhoz való valamely hívféges szolgálatjuk által meg-külömböztetik. — A' nem régi apróbb nemesek' neveiket az Ezüst Könyvbe jegyzé-fel a' Meg-tartó Tribunal; mely is minden éntendőben ötszáz gyülekezik egyszer, azért, hogy rész szerent új érdemeseket írjon bé a' Könyvbe, rész szerint pedig, hogy az olyanokat, a' kik az alatt valamely hibájok által a' Király' kedvetlenségit magokra vonták, a' Könyvből ki töröjje. — Az ezen fontos tárgyal foglalatoskodó Tribunal tagjainak ki nevezését is, magának tartotta fenn a' Király, ugy mint a' mely — mint az *Edictum*-ban ki fejeztetik — egy igen nemes, az emberifég' ditsöflégére szolgáló intezeteknek tisztán való fenn-tartatásokra czélozó, 's a' hívség- és be-tsület- rontókat meg büntető Itélő Szék.

Nagy Britanniai Birodalom.

A' Freya nevü Dánus Fregátnak és az ő oltalma alatt evező 6 terhes hajóknak, az Anglus

hadi hajók által lett el-fogattatásáról, a' mely az *Anglia* és *Dánia* között lévő mostani egyenetlenkedésre az első nyilvánosságos alkalmatosságot szolgáltatta, ilyen meg-jegyzéseket teszen az Aug. 5 dikénn ki jött Londoni Udvari Ujjfág: — „

„Minthogy Dániának mostan egész Európával békeffége vagyon, bajoson lehet által látni, hogy a' maga kereskedő hajóit, a' melyek nem hadi kélzuletekkel vagynak meg-terheltetve, mi okra nézve kísérteti hadi hajóknak védelme alatt. Hasonló képpen bajos képzelni, hogy a' *Dánus* Fregátnak Komendáussa, az Európában fenn-álló törvények és rendtartások ellen, magát a' meg-visitáltatásnak miért nem akarta alája adni. Még mind ezeknél is képzelhetetlenebb dolog pedig az, hogy a' *Dánus* Kapitány, minden czél nélkül, egy az övénél fokkalta nagyobb hadi erővel tsatába miért botsátkozzék, a' mely tsatában Anglus vér ontódott ki.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Frantzia Respublika.

A' Frantzia Országlószéknek az *Amérikai Respublika*' Követjeivel egy időtől fogva Párisban folyó alkudozásai tsak ugyan, nemtsak hogy meg-akadának, hanem, mindazáltal igen barátságos ki-nyilatkoztatások között, egészízen félbe is szakasztatódának. A' nehézségek, a' melyek miatt az Alku tökéletességre nem mehetett ezek voltak: — „

„A' Frantzia Országlószék azt kívánta — 1)ször. Hogy az 1778-ban kettejek között kötött Alku, most ujanton egészízen állittassék lábra, vagy pedig — 2)ször. Hogy leg alább a' Generál *Washington* által, az után projectáltatott változtatás alatt álljon réa az Amérikai Országlószék erre az 1778-béli Alkura, a' mely változtatás abban állott volna, hogy a' Frantzia Res-

publika fordítsa-meg az Amerikai Respublikának mind azokat a' károkat, a' melyeket a' Frantzia prédáló hajók az Amerikai kereskedőknek igazságtalanul okoztanak — 3)szor. Hogy az Amerikai Országglózlék engedjen a' Frantzia Respublikának is éppen olyan prærogatívát, a' melyeket Angliának a' velle való 1793-dik esztendő beli Alku által engedett. (Ez a' prærogátiva abban áll, hogy az Amerikai Respublika es Anglia, a' hadakozás' idejénn meg engedik egyika' másik' hadi és prédáló hajóiknak, hogy egyik a' másiknak kikötő helyekbe bé-evezhessenek ; a' mit tselekedni a' más nemzet béli hajónak, nem szabad."

Az Amerikai Követek olyan nyilatkozatást tettek mind ezekre, hogy ők az 1778-béli Alkuna helyre állittását telyességgel magoktól meg nem ígérhetik, minthogy azt az ő *Congressusok* formális végzés által el-törölte — azokat a' prærogatívákat is, a' melyeket Angliának ígértének, a' Frantzia Respublikának meg nem adhatják, mivelhogy azokat Angliának, ők, meg-határozva és másokat ki kötve ígérték.

Végezetre mind ezek után ilyen *Conclusumot* hirdettetett-ki ezen tárgy iránt a' Frantzia Országglózlék a' *Moniteurben*: —

„A' mi Respublikánk az Északi Amerikai Respublikával, ezekenn kívül semmi egyéb feltételek alatt alkura nem léphetik, mivelhogy ha ezt tselekedné, ez által mintegy maga is meg erősíténé és subscribálná az Amerikai Respublikától Angliának ígértetett prærogatívákat. Ennek fellette, Frantzia ország erőssen munkába vette ezen principiumnak fel-vétettetődését, hogy a' neutrális hajók, a' rajtok lévő portékákat is neutrálisokká tegyék (az az, hogy egyik hadakozó Hatalmasságnak se lehessen jussa őket meg-visitézni). A' mely principiumtól sokkal több hasz-

na vagyon fel-függesztette az Északi Amerikai Republikának, mint nekünk: azonban, ugyan az ő Angliával való Kötése ezzel a' principiummal is ellenkezik. Nekünk remenségünk vagyon, hogy az Északi tengeri Hatalmasságokkal ezt a' principiumot fel-vétettjük; és úgy itélünk, hogy az Amerikai Republikának nehezen fog akkór esni, hogy belőlle részt nem vehet."

Ugyan-sak a' Moniteurben fordul elő a' következő nevezetes végzése is a' Frantzia Ország-lőszéknek: —

„A' Republika' Consuljai a' Politziai Ministernek javaslására és a' Státus-Tanátsnak is meghalgtatása után, meg határozzák — 1)ször. Az olyan passusok, a' melyeket a' Frantzia Republika Szövetségeseinek, vagy a' Neutrális Hatalmasságoknak Agenseik, az olyan személyeknek a' kik nem az ő nemzetjeből valók, vagy pedig az olyan Frantziáknak, a' kik ezen Szövetséges vagy Neutrális Hatalmasságokak földjeiken az 1789-dik esztendőnek 14 dik Juliussától fogva telepedtenek-meg, Frantzia országban többé el ne vétetessenek. — 2)szor. Az ilyen passussal Frantzia országba jövő, és ezen 1-ő pont alatt le-iratott személyeknek, a' Frantzia Republika' földjeire való bé-útazás meg tiltatik, olyan büntetes alatt, hogy külömben, mint Ország-kerülökkel és Emigransokkal úgy fognak véleek banni — 3)ször. Azok, a' kik mostanában a' Frantzia Republika' földjénn talállatnak, és a' Szövetségesek' vagy Neutrálisok' Agenseiktől vagyon passusok, Fructidor' 15 dike előtt tartoznak megbizonyítani azt, hogy annak a' Nemzetnek Agensétől vagyon passusok, a' mely Nemzetből valók ők magok — 4)szer. Mind azok az emberek, a' kikről az első pont alatt szó vagyon, ha ezen rendelésnek a' meg határozott időig eleget nem tesznek, arestáltassanak, és a' Republika'

határjairól küldetteffenek-ki — 5) ször. Mind azok a' született Frantziák, a' kik mostanában idegen passzai tartózkodnak Frantzia országban, kötelezetnek, ha Párisban vagynak 3 napok alatt, ha pedig a' tartományokban vagynak, 20 napok alatt, a' további ott való maradás végett a' Politziai Minisztértől Izeretri engedelmet, különben, mint gyanusok vagy Émigránfők úgy tartassanak és traktálassanak — 6) A' Politziai Miniszter tartozik ezen rendelést, mint törvényt, betöltetni.

Aug. 9-dikénn Párisban a' régi *Sz. Miklós'*, mostani *Hymen'* templomában, egy ujj innep celebraltatott a' Frantzia fegyveres seregek' tiszteletére.

Angliából egy *Caylus* nevü Ur érkezett meg a' mult Aug. 15-dikénn Frantzia országba, a' kiről is az a' nevezetes, hogy a' Frantzia Ország-lószék' parantsolatjára, a'-mint a' hajóról a' Izározra ki lépett, nyomban mángyár árestállatott.

Német Birodalom.

A' *Frankoniai* Kerületre vettetett hadiadónn kívül, tsak a' *Bambergi* fő Káptalantól különösen, 3274 öl szürke posztot, 283 öl skarlátot, 1406 kék és 2272 öl fehér matériát, 1671 öl gyoltsot, és 600 borayú-bört, requiráltak-el a' Frantziák.

A' *Moreau'* tábora, most egyszerre 5 hónapi hátra lévő soldját kapta-ki; Párisba is haromadfél milliók küldettek-el közelébről.

Mennyire ment legyen az inég a' *Swéviai* Kerületben a' sok hadi terhek miatt, meg ítélni tsak innét is, hogy a' *Kaisersheimi* Prælatus, *Moreau* fő vezérhez egy Députatust küldvén, a' Prælatussági költsot is által adatta neki ilyen aján-

lás mellett: — „Az ő megyéje, a' fok hadi adók, requisitziók, és quartelyozók által már annyira elnyomorodott, hogy némi és az alatta lévő Kánonikusoknak, az életnél egyebek már semmi sintsen.“ — Megígérte Generál' Moreau, hogy meg fogja az ügyeket vizsgáltatni, és könnyebbiteni fog rajtok.

A' *Frankoniai* Kerület megértvén a' Frantziáktól reá vetetett temérdek hadi adót, a' Császári Felséghez tolyamodott, olyan esedező jelentéssel: — „hogy, ha tovább is így folynának az őket terhelő környülállások, ők egészfizzen kiüresítettödnének, és arra se fogna tovább módjok lenni, hogy a' magok táborban lévő tulajdon fegyveres csoportjaikat, a' melyeket ők a' Német Birodalom' védelmezésére kiállítottanak, tartassák, melyre nézve esedeznek ő Felségének, hogy hathatós közbenjárása által, ő réájok nézve vigye véghez azt, hogy a' Frantziák az a' féle valóságos ellenségeskedésektől, a' milyeneket mostan rajtok el követnek, szünnyenek meg. Végezetre azért is esedezik ezen Kerület, hogy ilyen környülállások között légyen gond élelem doigában azon *contingens* fegyveres népről, a' melyet ez a' Kerület állított ki a' tsatázásra.“

Elegyes Levelok

Konstántzinápolyból nem jó hírt irnak az Egyiptomi Frantzia fő vezérről, *Kleber* Generálisról. Itt következik az egész levél:

„*Konstántzinápoly*, Jul. 28-dikánn: — „Az Egyiptomi leg utolsó levelek szerént Gen. *Kleber* gyilkos módra megölettetett; és a' Frantzia ármádia' vezérlését, Gen. *Menou* vette által. A' gyilkosságot egy *Jantsár* tselekedte, a' ki bé kéredzett *Kleber*hez, olyan szín alatt, hogy egy le-

velet akar néki áltai adni. Arról az indító ok, ról, a' mely ezen embert erre a' gyilkosságra vette, sok féle képpen bezéllenek. A' Gen. *Menou*' levele szerént, melyben ő *Sidney Smith* Anglus hajós Kapitánt ezen történetről tudósította, ez a' Jantsár *Gázából* küldődött volna e' végre ide; mások magános bolfszuállást mondanak a' gyilkosság' okának lenni; vagynak olyanok is, a' kik úgy gyanakodnak, hogy talám Gen. *Menou* sem lehetne egészfzen ártatlan. Akármiként légyen azoközben a' dolog, elég, hogy *Kleber* Generálisban olyan embert vesztettének-el a' Frantzia katonák, a' kit szerettének; és ötöt a' *Porta* is fajnálja, azért, hogy már kevés hijján majd ismét annyira vitte vólt a' dolgot, hogy a' Frantzia seregek nem loká oda fogták volna hagyni Egyiptomot. Generál *Menou* pedig eleitől fogva ellenzette az Egyiptom' oda hagyását illető Capitulatiót, és mihelyest *Kleber* helyett a' fő vezerséget által vette, azonnal ki-hirdettette, hogy ő a' maga Országlólszékének rendelése nélkül semmi alkura nem léphetik, 's-e' szerént minden alkudozásokat félbe szakasztotta. Most már tehát a' *Porta* is ujjanton egész igyokezettel ismét hozzá kezdett a' hadi készületekhez; a' Nagy Vezír' táborá 100 ezer emberekre potoltatik, és Anglus Generál *Köhler* rendeltetik tanátsoznak melléje, a' ki több nemzete béli tisztekkal együtt most is velle vagyon *Gázában*, a' hol a' Kapitán-Bascha jelenlétében tsináltatott ki az ujjanton kezdődő tsatázásnak plánuma. Az után vilfszá tért a' Kapitán-Bascha a' hajós sereghez; a' melynél *Albaniai* katonaság is sok vagyon. Az ütközet sok pontokon, tengereen szározonn, egyfzeriben fog el kezdödni.

„Ez a' General *Menou*, az, a' kirül irtuk volt, hogy igen gazdag és szép Egyiptomi feleséget

vévén, ez előtt valami ezüstendővel a' *Mahomed*' valiasára állott. Az ólta a' nevit is meg változtatta, és *Menou* helyett *Abdulah-Bey* nevezetet adott magának.

A' *Dánia* és *Anglia* között kiütött egyenetlenségnek még eddig semmi egyéb nyomos következeit nem írják, hanem csak hogy a' készültek mind két részről erőssen tétetteknek. — A' *Dánus* katonaság, ágyuzók és egyebek, *Helsingör* és *Cronburg* felé sietve takarodnak. A' *Dánus* erősségek minden felé ujjíttatnak. A' hadi hajók sietve viórláztatnak, és minden féle hadi készültekkel 's eleséggel rakattatnak. A' *Linea* hajók közzül tizenhármak vettek parantsolatot, hogy a' ki-evezéshez mennél hamarább készen legyenek. A' *Koppenhága*i kikötőhelyben el távozás nélkül 2 *Linea* és 3 *Fregát* *Orosz* hadi hajók vagynak jelen. A' magános hajósok munkásaik mind a' *Királyi* hajók' műhelyébe parantsoltattak dologra öfzse gyülekezni.

A' *Koppenhága*ban őrizeten lévő *Regementek* közzül mindenikből 144 emberek rendeltettek munkára a' hajókhoz, a' melyek ki-evezéshez kézzittetnek. — Valami 22 *Orosz* hadi hajók is nem igen meszse távoznak egy idő ólta a' *Dánus* tenger öblekben *Koppenhága*tól; valamint szintén hogy az oda bé felé menő tenger szorossak' szomszédságaikban is, ugyan ezen idő ólta számos *Anglus* hadi hajók láttattak ide's tova evezni. — *Helsingörböl* Aug. 19 dikénn írták, hogy *Anglus* Admirál *Dixon*, 9 *Linea* hajókkal és 2 *Fregatokkal* áll a' *Kulleni* öbölben, 's hogy ki-szálló fegyveresek is volnának a' hajóinn. *Hornbök'* tadjáinn is meg mutatta egy más *Anglus* hadi hajós csoport magát.

Koppenhága, Aug. 16 dikánn: — „Mint hogy a' publicumot a' mi Angliával való egyenedségünkről szolló sok féle ujj hírek, külömb-külobm-féle éretlen itélet té'elekre indíhatnák: erre nezeve örömmel jelentjük, hogy a' *Dánus Fregátnak Freyának* története, semmi további ellenségeskedéseket még a' májnapig maga után nem vont; az egész történet, még eddig csak mimfiérialis tánátsozásoknak tárgya: és remélleni lehet hogy a' kereskedésre és hajókázásra nézve semmi vezedelmes következéseket nem fog maga után vonni.“

Páris, Aug. 21 dikénn: — Egy végzéft hirdette ki a' Consulátus, a' mely izerént a' Frantzia tengeri tisztek' száma 1354 emeltetik, kik között 8 Vice-Admirálisok, 16 Contra-Admirálok, 150 Hajós-Kapitányok, 400 Hajós Hadnagyk, és 600 Hajós Zászlótartók vagynak.

Strasburg 21. Aug. — Gen. *Lecourb* és *Hauptpoult*, tegnap ide érkeztenek — és ma Gen. *Moreauval* együtt *Oberkirchnél* — vadászaton voltak.

Strasburg, Aug. 23. — „Tegnap egy rendkívül való Kurir érkezett Bétsből ide, *Páris* felé folytatván útját. Tsákugyan tegnap egy conferentiát tartotának *Moreau* fő vezérnél, *Lecourb* *St. Suzanne*, *Souham*, és a' több idegyülekezett Frantzia Generalisok. — *Lecourb* indálni fog *Páris* felé hólnap, *Moreau* és a' több Frantzia Generalisok pedig haladék nélkül visszfa útnak táboraikhoz.

„A' hadi készületek és mozgások ujra elkezdödtének. *Báseltől* 100 lovat requiráltak - el a' Frantziák, hogy a' *Rénusi* táborhoz pontonokat (hidas hajókat) szállítsanak. — A' *Routinél*

lévő lántzokat, a' melyek a' Frantzia demarkatzióban esnek, nagy szorgalmatossággal el kezdtek széljel hányni a' Frantzia katonák. A' parázatok között is 200 emberet kivánt volna naplázamosoknak ezen munka mellé a' Frantzia vezér: hanem a' *Vorarlbergi* lakosok nem telyestették kívánságát, azt mondván, hogy ők a' magok' költségénn építették azon lántzokat. Erre nézve *Sueria* és *Bavariai* parázatok rendeltettek azután oda.

Lausanne, Aug. 20. — „A' Frantzia reserva armadáának valami 5 vagy 6 ezer emberekből álló szakaszszai, innét tegnap reggel a' *Morreau* tabora felé útnak indultanak; útjokat rész szerént *Constanöz* rész szerént *Berna* és *Zürich* felé folytatják. Ide más csoportok érkeznek ugyantsak a' reserva armadiától.

Inspruk, Aug. 18. — A' *Mediterraneum* tengerre 12 *Anglus* hadi hajók érkeztenek-bé, a' melyekenn, mint mondják, ki-szálló *Anglus* és *Orosz* fegyveresek is ülnek, és *Nápolyba* szándékoznak ki-szállani.

A' békefféges egek ujjanton fellegzeni kezdenek az itt következő tudósítás szerént:

Frankfurt, 27. Aug. — „Tegnap dél után Frantzia Generál-Adjutáns *Massabeau*, az *Austriai* szélső vigyazók' vezérének *Simbschen* Generálnak hadi szállására menvén, hírt tett ott a' Frantzia országlószék' nevében a' fegyvernyugvásnak tíz napok után lejendő meg szünéséről és a' hadakozásnak ujjantoni el kezdődéséről. Ugyan ezen estve a' muistrára itt özlize gyülekezve lévő Frantzia csoportnak is hasonlóképpen tudtára adott ez a' dolog.

Roma 9. Aug. — „Ide olyan tudósítás érkezett tegnap, hogy a' Frantziák *Pesarót* ismét oda hagyták, és Császári katonák szállottanak légvégbé oda. — „*Ankonába* ezen napokban 3000 Császári katonák érkeztenek-meg; és még más három ezerek vagynak érkezendő félben, a' mely szerént az *Ankonában* és körüllette fekvő Császári feregek tizen-egy-ezer emberekből fognak állani.

Rimini, 9. Aug. — „A' Frantziák *Imola* felé kezdették ismét vizsziá vonni magokat: a' Császáriak pedig, *Pesaróba*, *Cesenaba*, és ide *Riminibe* ismét bé-szállottak, és a' Frantziáknak ezekbe való bé szállásokkor fel-függesztetett minden tisztviselői hivatalokat ismét vizsziá helyeztettek. (Mind ezeknek a' történeteknek pedig, mint már *officialiter* is ki-hirdettetett, ott vagyon a' fundamentoma, hogy a' Császári és Frantzia vezérek között fel-állítottott ujj demarcations-linea, a' tenger partonn *Pesaro* és *Fano* között kezdődvén, a' *St. Marinói* Respublikánn kerestül, az *Urbinoi* Hertzegség' hofszáiban megyen el a' *Toskánai* határokig.)

Magyar Ország,

Poson, 2. Sept. — „Alig lehet el-hinni, mely erőssen üldözze ezen várolt az égések által a' történet, a' leg nagyobb vigyázás és a' jó készülteknek szüntelen való kézzen tartása mellett is. Tegnap ujra gyuladás volt a' *Lörintz* utzában, és a' jó készültekenn kívül tsak a' tsendes időnek közönhetni, hogy ismét nagy része el nem égett a' minap meg maradott városunknak. — Sz. György Királyi szabad várossában is 28 házak károsítottak meg, égés által, a' melyek vagy egészben le-égtének, vagy pedig fedeleik le-tépettettek,

(Folytatása a' himlő - bé oltásról félbe szakadott jegyzéseknek.)

Az eddig gyakorlott himlő bé oltás, vagy természetesen, vagy mesterség által meg himlőzött gyermekek testéből szokott vétetni, még pedig a' himlőzésnek olly stadiumában, mellyben a' jó féle himlő tökéletessen meg érik, az abban lévő himlő materia szög gyöngy színű és sűrű, a' himlős gyermek pedig friss, eleven, ép testtel bír, és semmi más vagy febrilis vagy chronicus nyavalyája nintsen. Az ölzvefutott, apró, bé esett tetejü setét veres kerületű, 's több malignitas jeleit mutató himlőkban való materia nemcsak nem alkalmas, sőt inkább igen ártalmas és veszedeelmes volna a' himlő bé oltás-
ta:

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Ennekelötte két esztendővel, Angliában, egy Jenner nevü hires Orvos Doctor, a' tehen himlővel való bé oltást találta fel, és számtalan sok tapasztalásaiból jobbnak, 's alkalmasabbnak találta azt, a' végre, mint az ember' himlőjéből költsönözött himlő mérget a' bé oltásra. A' teheneknek himlője külső förmájára nézve különbözik az ember himlőjétől, és apró, mogyoró nagyságú, sűrű materiával telyes, fejekenn és nyakokonn, nevezetesen pedig a' tölgyeikenn támadni szokott éves bibortsókból áll, és azokra, a' kik velek bännak, nevezetessen a' fejő szolgálókra, hogyha még himlősök nem vóltak, a' tsupa illetés által is el szokott ragadni. Ezen az úton jutott annak esmeretségére a' fent nevezett Orvos Doctor is egy vele esmeretségben lévő falusi ember által, 's mingyárt akkor próbát tévén azzal különbkülömbféle korú emberekenn, tudniillik

tsetsemökönn, gyermekekenn, felserdült ifjakonn, és másokonn is, mindenkor igen hasznosnak találta. Az ezen himlővel való béoltás azon módon szokott végbe menni, mint az ember teflétől költőnőzött himlővel való béoltás, de sokkal könnyebben ki állják azt a betegek, mint ezt, és semmi azzal együtt járó symptomák nem ártalmasak. A' Doctor Jenner' szerentsés próbái által több Angliai Orvos Doctorok is felébreztetvén, ők is meg próbálták a' tehén himlővel való béoltást, és annak fel találásától fogva, a' múlt *Mártusnak* i ső napjáig 6000 különböző korú emberbe oltották azt bé, es még is egynél több közülök meg nem holt. Az ezzel való béoltásnak következő különös hasznait tapasztaltatnak 1) hogy az löha meg nem ütöttya az ember ábratátját, sem szeme világától lenkit meg nem folzi, mivel a' betegnek nem az egész teflén, hanem csak azon a' tagján üt ki a' himlő, a' melybe a' himlő mérge béoltatik, azon is pedig el nem terjed, hanem csak egy kis sebeskét csinál. — 2) Ennek az ő gözölgése, sem a' levegőt, sem az embert meg nem vesztegeti — 3) Az ezzel való himlözésnek leg jobb jele az, ha a' patients, a' himlővel együtt járó hideglelést meg kapja, és ha 15 — 18 napig tart a' béoltás helyénn támadt feb, s. a. t.

Ez a' himlő béoltásnak mestersége, Angliánn kívül, más országokban is gyakorlasba véteződött; nevezetellessen Franczia, Német és Nápoly Országokban, a' hová mindenüve Anglus Orvos Doctorok hivattattak meg. Franczia Országba maga ment *D. Jenner*, és már 300 gyermekenn tett próbát, és mindenkor szerentsélessen. — Reményleni lehet, hogy ennek a' hasznos talalmányának más pallérozott nemzetek sem fognak ellenségei lenni.

Azonközben ezen ujj találmánynak is tá-
 láltatnak mind Angliában mind Frantzia ország-
 ban oltásértői, a' kik ezt nem javasolják: Az egész ta-
 lálmány (igy szólnak ezek) még csak 18 hóna-
 pos, következésképpen ujjabb még, mint sem a'
 véle tétetett próbákat tökéleteseknek lehetne
 tartani. Még eddig csak négy Orvosok; u. m.
Jenner, Pearsons, Simons, és Wootwille, tettek
 ezen tehen himlővel próbákat, ezek is pedig
 csak a' *Londoni* himlő-bé-oltó nagy ispotályban.
 Atyait ezek is meg engednek, hogy a' mely sze-
 mélynek természeti himlője volt, a' tehen himlőt
 még el kaphatja a' bé-oltás által, a' mely is
 ugy látszik, hogy nem eshetne meg, ha ez, olly
 igazi *antidotum* volna amaz ellen. Valyon meg
 fordítva nem meg-történhet e' az is, hogy a'
 mely személy a' tehen himlőnn által eiett, még
 a' természeti himlőt is el kaphassa ragadás vagy
 bé-oltás által? Ha ez meg-eshetne, mi haszna
 volna a' tehen himlő-bé-oltásnak? (Eppen ez a'
 körülállás az, a' melynek ki-tanulására adták
 mostan, magokat a' Frantziák: de a' melyre
 ezenben nemtsak egy pár hónapok kívántatnak)
 Hogy a' barátjai ezen ujj találmánynak, már a'
 nem igazi tehen-himlőnek lételet is erősiük, va-
 lyon ezzel nem tsak fogáti keresnek, hogy, ha azok,
 a' kik a' tehen himlőt ki állották, azután termé-
 zetesen is meg találvának himlőzni, azt mond-
 hassák róllok, hogy a' beléjek oltatott himlő nem
 volt igazi tehen himlő. Az az ajánlás, hogy azok
 között a' 6000 személyek között, a' kik Angliá-
 ban a' tehen himlőt ki-állották, egy is sem meg
 nem holt, sem meg nem éktelenült, sokkal inkább
 reá ilhetik a' természeti himlő béoltásra, mivel-
 hogy az a' leg hiresebb himlő-bé-oltó orvos
Götz Frantzia országban húszonnyoltz ezer em-
 berekbe oltotta bé a' természeti himlőt, a' kik
 között egy is meg nem holt. Végezetre (igy szol-

lanak továbbá ezen ujj találmánynak nem ked-
vellői) az a' tehen nyavaja, a' mely ezen ujj
himlő-béoltásta a' mérget szolgáltatja, Anglián
kívül sohól sem, Angliában is pedig csak az egy
Gloucesteri Grófságban ösméretes: már tehát az
egész világot ezen kitsiny Gróffághól kelljen e'
himlő-méreggel providéálni? Valyon nem ter-
jesztenénk e' az által valamely ujj nyavalyát szél-
jel a' világra? &c. — (Mi azért akartuk ezen ujj
találmánynak historiáját, ilyen hozfzason meg-
írni, hogy az ujjabb levelekben sokszor emleke-
zet tétetvén a' tehen himlőről, azt, olvasóink köz-
zül is érthessék azok, a' kik akarják, és eddig nem
értették)

Harmadszori Jelentés:

Tek. Nem. Békés Vármegyében fekvő Száf-
vás nevezetű Mező Városnak országos vásár nap-
jai, O Csász. és Kir. Felségének e' most folyó
hólnapnak 25-ikén költ Kegyelmes Resolúciója
mellett, némelly részben akként változtattak meg
Az első vásár ugyan, miut ennekelötte, úgy en-
nekutánna is Böjtelő Havának 24-ikén, az az, Sz-
Mátyás napján; a' második melly eddig Kis Afz.
szony Havában, Sz. Bertalan napján tartatott-
ennekutánna Sz. Iván Havában, Keresztelő Sz.
János napján, a' harmadik pedig, a' melly ed-
dig Karátsony Havában, Sz. Arnold napján es-
ni szokott, ezután, ezen hólnapnak 21-ikén, az az-
Sz. Tamás napján fognak tartattatni. Mellyet
azért kívántunk a' Publicumnak tudtára adni,
hogy azok a' kik, a' fent nevezett Mező városban es-
ni szokott vásárookra ennekelötte jární szoktak
tudhassák magokat mihez tartani.

P. D.